

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана

«30» 08 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 Соціологія
освітній рівень бакалавр
освітня програма соціальні технології
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	9
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	диференційований залік

Викладач: Мазурик О.В.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ («__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ («__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробник: Мазурик О.В. д.соц.н., доцент, доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

_____ (Куценко О.Д.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 8 від «30» 08 2019 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «30» 08 2019 року № _____
Голова науково-методичної комісії _____ (Петренко-Лисак А.О.)
(підпис)

1. Мета практики – здобуття вмінь, навичок дослідницької роботи та досвіду проведення соціологічного/соціального дослідження, що включає весь комплекс дослідницьких робіт: підготовку програми дослідження, розробку інструментів збору інформації, написання аналітичного звіту.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни/практики:

1. *Знати теорію та методи соціальних технологій.*

2. *Володіти основними методами соціологічних досліджень.*

В ході виробничої практики поглиблюються знання та закріплюються навички з таких дисциплін:

- загальної спрямованості: «Основи соціальної психології», «Основи соціального менеджменту», «Основи соціальних комунікацій»;

- науково-теоретичної спрямованості: «Загальна теорія соціальних технологій», «Методологія емпіричного соціологічного дослідження», «Соціологія конфлікту», «Соціальна структура суспільства»;

- дослідницько-прикладної спрямованості: «Методи збору соціологічних даних», «Методи аналізу соціологічних даних», «Вибіркові дослідження», «Технології оцінних досліджень».

3. Анотація практики: Виробнича практика є обов'язковою складовою процесу підготовки студентів освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю «соціологія» 054. Програма практики – основний навчально-методичний документ для студентства та керівників практики кафедр факультету соціології. Програма розроблена відповідно до «Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка», затвердженого розпорядженням ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка № 16 від «23» березня 2007 р. Тривалість і термін проведення практики визначаються навчальним планом підготовки бакалаврів спеціальності «Соціологія» освітньої програми «Соціальні технології».

4. Завдання (навчальні цілі):

- Закріплення знань з програмування соціологічного дослідження.
- Закріплення знань з методології та методів збору соціологічної інформації.
- Вдосконалення навичок із комп'ютерної обробки первинної соціологічної інформації.
- Вдосконалення навичок збору та аналізу нечислових даних соціологічного дослідження.
- Оволодіння вміннями підготовки аналітичних звітів за результатами емпіричного дослідження, формулювання висновків і практичних рекомендацій.
- Набуття навичок роботи в дослідницькому колективі під час організації та проведення емпіричного соціологічного дослідження.

Відповідно, виробнича практика спрямована на формування наступних

компетентностей:

- зк1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- зк4. Здатність працювати в команді.
- зк7. Здатність діяти соціально відповідально.
- фк8. Здатність готувати та здійснювати презентацію результатів досліджень.
- фк9. Здатність використовувати спеціалізоване програмне забезпечення в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

5. Результати практики:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат практики			
1	Знати основи проектування інструментарію кількісного та якісного соціального дослідження, послідовність етапів його проведення та структуру звіту	Консультації	Спостереження, звітний контроль	20
2.1	Вміти планувати етапи соціологічного	Консультації,	Спостереження,	15

	дослідження	кураторство	контроль	
2.2	Вміти проектувати інструментарій дослідження (опитувальники, картки спостереження, кодувальні картки, гайди, матеріали для проектних методик тощо);	Консультації, кураторство	Спостереження, контроль	20
2.3	Вміти проводити інструктаж із збору первинної соціологічної інформації;	Консультації, кураторство	Спостереження, контроль	10
3	Організація робочого дослідницького та аналітичного колективу	Консультації, кураторство	Спостереження, результат	15
4	Презентація результатів практики та дослідження	Консультації	Звітна презентація та документація	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1
	Програмні результати навчання					
прн2. Застосовувати набуті знання на практиці.			+	+	+	
прн3. Демонструвати навички письмової та усної комунікації державною та іноземною / іноземними мовами, фахово використовуючи соціологічну термінологію.	+	+			+	
прн5. Демонструвати навички командної роботи в процесі вирішення фахових завдань.			+	+		+
прн7. Презентувати результати власних досліджень владним органам, структурам громадянського суспільства та масовій аудиторії.		+				+
прн13. Застосовувати математико-статистичне та спеціалізоване програмне забезпечення в освітній, дослідницькій та практичній професійній діяльності.	+	+			+	
прн17. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.	+	+	+	+		+
прн29. Визначити та запроваджувати соціальні технології для формування кадрового потенціалу організації.	+		+	+	+	+

База практики. Виробничу практику студенти 4 року бакалаврату проходять у наступних установах: Київський національний університет імені Тараса Шевченка на факультеті соціології, КМІС, ІСД ім. О. Яременка, Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, Міністерство соціальної політики України, БО «Київський інститут гендерних досліджень», Фонд Гайнріха Бюлля, ГО «Українська асоціація оцінювання», Профспілкорова організація працівників агропромислового комплексу України, реабілітаційний центр «Самотужка».

Для забезпечення практики студенти закріплюються за кафедрою соціальних структур та соціальних відносин факультету соціології із призначенням їм наукових керівників відповідно із педагогічним навантаженням та наказом «Про проходження виробничої практики студентами освітнього рівня «бакалавр» факультету соціології».

Термін і форма проведення. У відповідності з навчальним планом факультету соціології проходження студентами виробничої практики передбачено протягом шести тижнів 1-го семестру з відривом від навчання.

7. Схема формування оцінки.

Всі завдання, які виконує студент-практикант, підлягають диференційованій оцінці з боку викладача, який здійснює керівництво практикою від кафедри та від Замовника дослідження. Оцінки вносяться в щоденник практики викладачем-керівником практики від кафедри. Кінцева узагальнююча оцінка затверджується на засіданні кафедри. В узагальнюючій

оцінці враховується рівень виконання студентом завдань практики та зміст звітних документів і їх відповідність встановленим нормативам. Для цього:

- студенти готують звіти з практики не пізніше за два-три дні до призначеної дати захисту, погоджують їх з керівниками;

- звіт щодо практики захищається на засіданні кафедри: під час захисту звіту студент має охарактеризувати особисто виконану роботу, критично оцінити здобуті навички, запропонувати і довести обґрунтованість та доцільність своїх пропозицій щодо її вдосконалення;

- при оцінці підсумків роботи студента-практиканта кафедра бере до уваги зміст, хід його захисту та відгук керівника; оцінка за практику за кредитно-модульною системою вноситься до заліково-екзаменаційної відомості та до залікової книжки студента за підписом керівника практики (система оцінювання доводиться до відома студентів на початку практики її керівниками);

- студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, підтверджених документально, може бути надано право її повторного проходження за індивідуальним графіком з фінансуванням всіх витрат на її організацію та проведення фізичними чи юридичними особами за окремим кошторисом;

- підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри після її закінчення, а загальні підсумки підводяться на засіданні Вченої ради факультету;

- за загальними підсумками практики кожною кафедрою, факультет подає до навчальної частини університету письмовий звіт за встановленою формою.

При оцінюванні письмового звіту студентів-практикантів враховуються:

- правильність формулювань та відповідність теоретичним вимогам;

- стиль викладення (логічність та наукова відповідність);

- охайність оформлення звіту.

Диференційована оцінка за практику виставляється за результатами виконання програми практики та індивідуальних завдань, особисто виконаних студентом під час практики.

Результати практичної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою, враховуючи бали за всі різновиди робіт, а також за звіт з практики та його захист на кафедрі.

7.1 Форми та організація оцінювання студентів

Оцінка роботи практиканта на Практиці включає бали за такі види робіт:

п/п	Види робіт	Кількість балів	Хто оцінює
I	- відвідування запланованих зустрічей з керівником та Замовником; - поточне звітування про роботу	Мінімум – 6 балів Максимум – 10 балів	Керівник від кафедри
II	- ефективність роботи на базі практики	Мінімум – 24 балів Максимум – 40 балів	Керівник від практики
III	- якість письмового звіту про проходження практики	Мінімум – 12 балів Максимум – 20 балів	Керівник від кафедри
IV	- захист звіту на кафедрі та оцінювання підсумків	Мінімум – 18 балів Максимум – 30 балів	Викладачі кафедри

7.2 Шкала оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90-100	відмінно
75 ¹ -89	добре
60-74	задовільно
1-59	незадовільно

¹ Студенти, які отримують бал за проходження практики нижчий за 75 балів не можуть претендувати на присвоєння професійної кваліфікації 3439 – асистент соціолога.

8. Структура практики.

Загальний обсяг – 270 год.

Зміст виробничої практики.

Під час проходження практики студенти-практиканти мають:

- ознайомитись зі структурою та основними напрямками діяльності установи-базы практики, методологією та результатами проведених досліджень;
- відпрацювати навички складання робочого плану та програми соціологічного/соціального дослідження, розробки інструментарію дослідження;
- закріпити навички застосування методів збору кількісної та якісної соціальної інформації, її обробки та аналізу;
- закріпити навички презентувати результати власних досліджень владним органам, структурам громадянського суспільства та масовій аудиторії;
- навчитись організовувати роботу дослідницької команди.

Перелік документів, які готуються в процесі проведення практики керівниками та студентами.

Головні документи виробничої практики визначають зміст навчального процесу на різних етапах проходження практики, основні вимоги до студентів-практикантів та містять форми контролю за їх виконанням.

До документів практики відносяться:

- наказ про виробничу практику;
- робоча програма виробничої практики;
- індивідуальні звіти та груповий звіт студентів про проходження практики;
- протоколи засідання кафедри;
- звіти керівників практики від кафедри;
- звіт керівника практики від факультету.

Наказ про практику (Додаток 7) є основним документом, що визначає терміни та порядок проходження практики, базову кафедру, керівників практики від кафедри, місце проходження практики, розподіл студентів-практикантів за викладачами, форми відповідного контролю і звіту. Проект наказу надається факультетським керівником деканові факультету.

Індивідуальні звіти студентів-практикантів є основним звітним документом студента-практиканта. На основі усного звіту та письмового індивідуального звіту на засіданні кафедри затверджується загальна оцінка за практику. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт. Письмовий звіт разом з іншими документами подається на рецензування науковому керівникові практики від кафедри. У звіті мають бути відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки та пропозиції.

Індивідуальний звіт містить (Додаток 1):

- щоденник, що фіксує всі форми роботи конкретного студента під час практики (Додаток 4);
- індивідуальний звіт з описом процесу проходження практики, з означенням особисто здобутих навичок та вмінь (Додаток 3);
- рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення практики (Додаток 3);
- відгук керівника практики.

Індивідуальні звіти студентів додаються до групового звіту.

Груповий звіт з виробничої практики містить (Додаток 5):

- інформацію про склад робочої групи дослідження та розподіл виконавських ролей;
- у випадку проведення соціологічного/соціального дослідження – його програма та робочий план дослідження;
- звіт дослідження (в т.ч. аналітичну записку та практичні рекомендації).

Загальний звіт про проходження практики (Додаток 6) подається факультетським керівником деканові факультету у 7-денний термін після отримання та затвердження результатів оцінки практики на засіданні кафедри.

9. Рекомендовані джерела:

Основна (базова):

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження. *Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених.* – К., 2015. – 380 с.
2. Вайс К.Г. Оцінювання: методи дослідження програм та політики. – К.: Основи, 2000. – 671 с.
3. Кинсбургский А.В. Как провести учебное социологическое исследование. *Уч. пособие.* – М., 2009. – 77 с.
4. Моніторинг і оцінювання: Заради чого? Яким чином? З яким результатом? Навчальний посібник. – К.: МБФ «Альянс громадського здоров'я», 2018. – 176 с.
5. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження / *вид. 2, доп.* – К., ІС НАНУ, 2007. – 320 с.
6. Радаев В.В. Как организовать и представить исследовательский проект: 75 простых правил. – М., 2001. – 204 с.
7. Сусоколов А.А. Технология социологического исследования : *Учебное пособие.* – М., 2007. – 318 с.
8. Темницкий А.Л. Учебное исследование по эмпирической социологии. – М., 2003. – 269 с.
9. Чурилов Н. Типология и проектирование выборочного социологического исследования (*история и современность*). – К.: Факт, 2008. – 366 с.
10. Шлях до результатів: планування та проведення ефективних оцінювань розвитку. – Морра Імас Л.Дж., Ріст Р.К. – К.: МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2015. – 580 с.
11. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования: Учебное пособие. – 3-е изд. – М.: Омега-Л, 2007. – 568 с.

Додаткова: визначається відповідно до проблематики теми дослідження щодо питання вирішуваної проблеми.

**Перелік документів,
які включено до індивідуального звіту про виробничу практику
студент(ки)а 4 курсу (ПІБ студентки/а)**

№	Назва документу
1	Титул (Додаток 2)
2.	Індивідуальний звіт про проходження практики (Додаток 3), в т.ч. рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення практики
3.	Щоденник практики (Додаток 4)
4.	Рецензія викладача-куратора (<i>посада, вчений ступінь, звання ПІБ</i>)

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ СТРУКТУР ТА СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН**

ЗВІТ**про проходження виробничої практики**

студент(ки)а 4 курсу спеціальності «Соціологія» ОП «Соціальні технології»

_____ *прізвище, ім'я, по-батькові.*

Керівник практики (викладач-куратор):

вч. ступінь, вч. звання, посада ПІБ

Оцінка проходження практики: _____

Протокол засідання кафедри № _____ **від** _____ **20**__ року

Підпис керівника практики _____

КИЇВ – 20__

ЩОДЕННИК ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

студентки/а 4 курсу спеціальності «Соціологія» ОП «Соціальні технології»
факультету соціології

_____ *прізвище, ім'я, по-батькові.*

за період з « _____ » _____ 20__ року по « _____ » _____ 20__ року

Місце практики _____

Викладач-куратор _____

Дата	Вид виконаної роботи	Відмітка про виконання
1	2	3

Підпис студента(ки).

Підпис викладача-куратора.

В щоденник практики заносяться всі заходи, пов'язані з проходженням практики, інші види робіт (робота в бібліотеці, консультації з викладачем-методистом і т.п.). Викладач-куратор оцінює кожен етап практики, як це наведено в цих рекомендаціях і виставляє оцінку в третю колонку.

Додаток 4.

Зміст індивідуального звіту з практики

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ СТРУКТУР ТА СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН

ЗВІТ

про проходження виробничої практики

студент(ки)а 4 курсу спеціальності «Соціологія» ОП «Соціальні технології»

прізвище, ім'я, по-батькові.

В період з «___» _____ 20__ року по «___» _____ 20__ року я проходив(ла) виробничу практику у _____

Керівник практики: *(посада, вчений ступінь, звання, ПІБ).*

За період практики мною було виконано такі види роботи:

1. Участь в організації робочої дослідницької групи та розподілі обов'язки виконавців.

Описати процес та результат

2. Участь в організації та проведенні соціального дослідження.

Описати процес та результат, з означенням власного внеску та здобутих вмінь та навичок

3. Рекомендації щодо вдосконаленню організації та проведенню практики:

3.1. Позитивні моменти в організації та змісті практики.

3.2. Негативні моменти в організації та змісті практики.

3.3. Побаження та рекомендації щодо покращення організації та змісту практики.

Дата

Підпис студент(ки)а

Підпис керівника-куратора

Затверджено на засіданні кафедри. Протокол №___ від «___» _____ 20__ р.

Додаток 5.

Титул та зміст групового звіту з практики

ЗВІТ

про проходження виробничої практики

студентами 4 курсу спеціальності «Соціологія» ОП «Соціальні технології»

прізвища, імена, по-батькові всіх студентів робочої групи

**Зміст: перелік документів,
які включено до групового звіту про виробничу практику**

№	Назва документу
1	Титул
2.	Інформація про склад робочої дослідницької групи
3.	Технічне завдання
4.	Робочий плани дослідження
5.	Програма соціологічного/соціального дослідження
6.	Звіт соціологічного/соціального дослідження
7.	Аналітична записка (за наявності)
8.	Практичні рекомендації

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЗВІТ

Факультет соціології

Про проведення виробничої практики студентів 4 року навчання ОР «Бакалавр» за спеціальністю «Соціологія» освітньої програми «Соціальні технології» факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

НАКАЗ

«___» _____ 20__ р.

№ _____

Про проходження виробничої практики

*студентами факультету соціології
спеціальності «Соціологія»
освітнього рівня «Бакалавр»
освітньої програми «Соціальні технології»*

1. Терміни проведення: дата місяць – дата місяць 20__ року.
2. Кількість студентів згідно наказу: __ осіб.
3. Кількість студентів, які проходили практику: __ осіб.
4. Кількість студентів, які не пройшли практику: __ осіб.
5. Бази практик: _____
6. Оцінки за практику:
“відмінно” – __ осіб,
“добре” – __ осіб,
“задовільно” – __ особи,
“незадовільно” – __ осіб,
“не з’явилися” – __ осіб.
7. Пропозиції щодо вдосконалення організаційних питань проведення практики: __.
8. Пропозиції щодо вдосконалення змісту практики: __.
9. Загальна кількість керівників практики: __ осіб.

1. У відповідності з навчальним планом факультету соціології у 20__/20__ навчальному році провести виробничу практику студентів спеціальності «Соціологія» освітнього рівня «бакалавр» освітньої програми «Соціальні технології» в період з *дата місяць* по *дата місяць* 20__ року з відривом від теоретичного навчання.
2. Практику проходять __ студентів. Для забезпечення практики закріпити студентів за кафедрою соціальних структур та соціальних відносин факультету соціології та призначити їм наукових керівників відповідно із педагогічним навантаженням:

Керівник практики: _____ (ПІБ керівника практики по факультету)
підпис

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові студентів	Науковий керівник від кафедри

3. Відповідальність за навчально-методичне забезпечення практики покласти на кафедру соціальних структур та соціальних відносин (зав. каф. ПІБ).
4. Basisю практики є _____.
5. Загальне керівництво практикою покласти на кафедру соціальних структур та соціальних відносин (*посада, ПІБ*).
6. Контроль за проходженням практики покласти на завідувача кафедри, наукових керівників від кафедри та керівника практики по факультету.

7. Настановчі збори студентів провести *дата місяць* 20__ року о *час* (ауд. №__). Ознайомити студентів з порядком проходження виробничої практики відповідно до Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, затвердженого розпорядженням ректора № 16 від 23.03.2007 р. та програмою виробничої практики для студентів ОР «Бакалавр» спеціальності «Соціологія» ОП «Соціальні технології» затвердженою Вченою радою факультету соціології. Крім того, ознайомити їх також з вимогами чинних норм про дотримання при проходженні зазначеної практики правил техніки безпеки.

8. Захист студентами виробничої практики провести у період з *дата місяць* по *дата місяць* 20__ року та заслухати звіти про проходження практики на засіданні кафедри соціальних структур та соціальних відносин.

9. До навчальної частини факультету подати звіт про результати проходження виробничої практики до *дата місяць* 20__ року.

10. Звіт про проходження студентами виробничої практики подати до науково-методичного центру організації навчального процесу до *дата місяць* 20__ року.

Проректор
з науково-педагогічної роботи

В.А. Бугров

«ПОГОДЖЕНО»
Директор науково-методичного центру
організації навчального процесу

А.П. Гожик

Зворотний бік останньої сторінки Наказу про практику

Проект наказу вносить:
Декан факультету соціології

підпис

доц. А.П. Горбачик

Погоджено:

Науково-методичний центр
організації навчального процесу

Готував/ла
т.521-33-40

підпис

посада, ПШБ керівника практики від факультету

Розіслати: Канцелярія – 1 екз.

Науково-методичний центр організації навчального процесу – 1 екз.

Факультет соціології – 1 екз.